

YTTRANDE

2019-10-04 Ärendenr:
NV-05523-19

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se
Karin.Rosman@regeringskansliet.se

Yttrande över promemorian Användning och överlåtelse av växtskyddsmedel, miljöskaktionsavgifter på växtskyddsmedelsområdet samt utbildning för säker hantering av bekämpningsmedel (M2019/01453/R)

Sammanfattning

Naturvårdsverket tillstyrker regeringens förslag i promemorian.

Därutöver vill Naturvårdsverket **framföra följande synpunkter:**

- Förslaget till ändringar i bekämpningsmedelsförordningen kan behöva ytterligare bestämmelser för att förtydliga vilka behörighetsklasser som är till för yrkesmässig respektive privat användning (avsnitt 4).
- Behörighetsklasserna bör utformas så att endast växtskyddsmedel i behörighetsklass 4 får användas av privatpersoner. Det behöver utredas vidare om samtliga växtskyddsmedel som är tillåtna för ekologisk odling kan anses medföra så låg risk att de kan tillåtas för användning av privatpersoner utan särskilda krav på kunskap och utbildning (avsnitt 4.1.2).
- Regeringen bör överväga om växtskyddsmedel i behörighetsklass 4 kan undantas från bestämmelserna om tillståndsplikt enligt 2 kap. 40 § bekämpningsmedelsförordningen (avsnitt 4.1.5).

Naturvårdsverket vill utnyttja tillfället också till att föreslå ändrat bemyndigande i bekämpningsmedelsförordningen. Istället för Jordbruksverket bör Naturvårdsverket vara den myndighet som meddelar föreskrifter om undantag från förbudet mot att använda bekämpningsmedel på ängs- och betesmarker om det behövs för att förhindra spridningen av invasiva främmande arter.

Naturvårdsverkets ställningstagande och skäl

Naturvårdsverket ser positivt på intentionerna med regeringens förslag till ändringar i systemet med behörighetsklasser och anser att det är angeläget att öka skyddet för människors hälsa och miljön med en minskad privat användning av växtskyddsmedel. Naturvårdsverket bedömer att förslaget, beroende på vilka växtskyddsmedel som slutligen hamnar i behörighetsklass 4, kan minimera de hälso- och miljömässiga risker som förknippas med privat användning av kemiska växtskyddsmedel. Naturvårdsverket tillstyrker därför en uppdelning av nuvarande behörighetsklass 3 till två nya behörighetsklasser på det sätt som regeringen föreslagit.

Närmare synpunkter på regeringens förslag beskrivs per avsnitt nedan.

Avsnitt 4. Användning och överlåtelse av växtskyddsmedel

Naturvårdsverket anser att förslaget till ändringar i bekämpningsmedelsförordningen kan behöva förtydligas med ytterligare bestämmelser. Förslagsvis bör det redan i förordningen förtydligas vilka behörighetsklasser som är till för yrkesmässig respektive privat användning, istället för att detta framgår först av Kemikalieinspektionens föreskrifter. Eftersom detta inte framgår av förordningen blir det otydligt vad som avses med kunskap respektive särskild kunskap enligt den föreslagna lydelsen av 2 kap. 8 §.

Avsnitt 4.1.2 Ny behörighetsklass för växtskyddsmedel som inte kräver kunskap

Naturvårdsverket anser att förslaget skulle få större effekt om de nya behörighetsklasserna utformas så att endast växtskyddsmedel i behörighetsklass 4 får användas av privatpersoner. Enligt Naturvårdsverkets uppfattning är det ofta fullt tillräckligt för privatpersoner att använda lågriskprodukter vilket skulle bidra till minskade risker för människors hälsa och miljön. En sådan utformning av behörighetsklasserna skulle också medföra minskad administrativ börda för berörda myndigheter.

Naturvårdsverket anser att biologiska växtskyddsmedel och växtskyddsmedel som endast innehåller verksamma ämnen med låg risk bör kunna tillåtas för användning av privatpersoner utan särskilda krav på kunskap och utbildning. Det behöver dock utredas vidare om samtliga växtskyddsmedel som är tillåtna för ekologisk odling kan behandlas likadant, det vill säga om de kan placeras i klass 4 och betraktas som växtskyddsmedel med låg risk. Inom ekologisk odling tillåts användning av vissa kemiska växtskyddsmedel, till exempel insekticider som pyretroider och pyretriner. Naturvårdsverket anser att det är tveksamt om det är förenligt med syftet med bestämmelserna att tillåta privat användning av sådana växtskyddsmedel.

Avsnitt 4.1.5 Utvidgat krav på kommunalt tillstånd för yrkesmässig användning av växtskyddsmedel

Naturvårdsverket vill framföra att regeringen bör överväga om växtskyddsmedel i behörighetsklass 4 kan undantas från bestämmelserna om tillståndsplikt enligt 2 kap. 40 § bekämpningsmedelsförordningen. Naturvårdsverket bedömer att ett sådant undantag från tillståndsplikten skulle fungera som ett incitament för

yrkesmässiga användare att välja mindre farliga växtskyddsmedel och på så vis ha en substitutionsdrivande effekt. Ett sådant undantag skulle även minska den administrativa bördan både för kommunala nämnder och för företag som ansöker om tillstånd. Det skulle även innebära att bestämmelserna blir tydligare och enklare att tolka då användning av växtskyddsmedel med låg risk skulle behandlas lika oavsett om användning är privat eller yrkesmässig. Det blir särskilt viktigt om tillståndsplikten utvidgas till att även gälla i hemträdgårdar och koloniträdgårdsområden.

Naturvårdsverket rekommenderar redan nu i vägledning till dessa bestämmelser att tillstånd generellt kan ges för användning av växtskyddsmedel som endast innehåller verksamma ämnen med låg risk och biologiska växtskyddsmedel, vilket är de växtskyddsmedel som Naturvårdsverket anser bör ingå i behörighetsklass 4. Ett undantag från tillståndsplikten för växtskyddsmedel i behörighetsklass 4, enligt den avgränsning som Naturvårdsverket föreslår, skulle därför sannolikt inte medföra några negativa konsekvenser för människors hälsa eller miljön. Beroende på vilka växtskyddsmedel som slutligen hamnar i behörighetsklass 3 skulle det även kunna vara aktuellt att överväga undantag för dessa växtskyddsmedel, för åtminstone vissa av de särskilda områden som omfattas av tillståndsplikten enligt 2 kap. 40 § bekämpningsmedelsförordningen.

Avsnitt 5. Utbildning i användning av bekämpningsmedel och tillhörande tillståndsprövning

Naturvårdsverket anser att det bör övervägas att i bestämmelserna om utbildning tydliggöra för vilka behörighetsklasser utbildning ska erbjudas, förslagsvis genom tillägg i 2 kap. 11 § eller 12 §.

Naturvårdsverket föreslår ändrat bemyndigande i bekämpningsmedelsförordningen

Naturvårdsverket har inga synpunkter på regeringens förslag till ett nytt andra stycke i 2 kap. 38 § bekämpningsmedelsförordningen. Vi föreslår dock att bemyndigandet i den föreslagna bestämmelsens första stycke justeras.

Bemyndigandet ger Jordbruksverket rätt att meddela föreskrifter om undantag från förbudet mot att använda bekämpningsmedel på ängs- och betesmarker om det behövs för att förhindra spridningen av invasiva främmande arter. Naturvårdsverket föreslår att bemyndigandet överförs från Jordbruksverket till Naturvårdsverket. Med hänsyn till Jordbruksverkets ansvar i frågor som rör växtskydd i jordbruket bör dock myndigheten ges tillfälle att yttra sig innan eventuella föreskrifter meddelas.

Skäl till Naturvårdsverkets förslag om ändrat bemyndigande

Europaparlamentet och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 av den 22 oktober 2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter trädde ikraft den 1 jan 2015. Ansvarsfördelningen i Sverige regleras i förordningen (2018:1939) om invasiva främmande arter (ibland kallad IAS-förordningen) som trädde ikraft den 1 jan 2019.

Ansvar för vägledning och föreskrifter kopplat till invasiva främmande arter ligger numera huvudsakligen hos Naturvårdsverket och Havs- och

vattenmyndigheten. Av 3 § IAS-förordningen framgår att Naturvårdsverket är ansvarig myndighet i fråga om invasiva främmande arter som lever på land. Jordbruksverket har en begränsad roll enligt bestämmelserna om invasiva främmande arter, i fråga om gränskontrollen av vissa typer av sändningar.

Med hänsyn till ansvarsfördelningen enligt bestämmelserna om invasiva främmande arter bör Naturvårdsverket anses ha störst möjligheter att bedöma om undantag från förbudet mot att använda bekämpningsmedel på ängs- och betesmarker behövs för att förhindra spridningen av invasiva främmande arter.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Björn Risinger.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit avdelningschefen Martin Eriksson, föredragande, enhetschefen Gunilla Sallhed, handläggarna Dag Lestander, Eva Nilsson och Anna Sandström.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Björn Risinger

Martin Eriksson